

Examination – Källkritik och källhantering

Examinationen består av två delar.

Första delen utgörs av frågor som generellt relaterar till källkritik – Den här delen kräver enbart enkla svar.

Andra delen utgörs av frågor som relaterar till två källor: **Kleopatras död** och **Den sjutton artiklar långa konstitutionen**. I den här delen bör du utveckla dina svar.

Du bör lägga majoriteten av din tid på den andra delen.

Del 1:

1. Beskriv **kort** vad det källkritiska kriteriet beroende innebär.
2. Beskriv **kort** vad det källkritiska kriteriet tid innebär.
3. Förklara **kort** varför vi behöver källkritik när vi analyserar historiska källor.

Del 2 på nästa sida.

Del 2:

1. Gör en källkritisk analys utifrån de källkritiska kriterierna på Plutarchos beskrivning av **Kleopatras död** (äkthet är oviktigt).
2. 1648 målade den italienska målaren Giovanni Francesco Barbieri en målning vid namn Kleopatras död. Diskutera om målningen nedan kan ses som en korrekt skildring av Kleopatras död enligt källorna om **Kleopatras död**.

3. Joakim ställer den historiska frågan: Vilka ideal fanns i Japan under 600-talet? Diskutera om det är en bra fråga att ställa till **Den sjutton artiklar långa konstitutionen**.

Kleopatras död

En av antikens mest mytomspunna individer är Kleopatra (Eller Kleopatra den VII av Egypten). Hon var regerande drottning i Egypten under de sista åren då Egypten var ett självständigt rike, fram till 30 f.kr. Därefter blev Egypten en romersk koloni. Kleopatra är känd för sin inblandning i romerka militära konflikter, relationer med högst uppsatta militära ledare i Romarriket och även hennes död. Det är fortfarande diskussion kring hur Kleopatra faktiskt dog 30 f.kr. Er uppgift är nu att analysera tre utdrag som kopplas till Kleopatras död.

Strabon (63 f.kr – 24 e.kr) – En grekisk historiker och filosof som skrev ett stort verk Geographica där han redogjorde för geografin och folken i den kända världen för greker.

”Augustus hedrade denna plats eftersom det var här som han segrade i strid mot dem som gick ut mot honom tillsammans med Antonius (militär ledare i romarriket); och när han hade intagit staden vid första angreppet, tvingade han Antonius att ta sitt eget liv och Kleopatra att komma i hans makt levande; men lite senare tog även hon sitt liv i hemlighet, medan hon var i fängelse, genom bettet av en giftorm eller (eftersom två versioner ges) genom att applicera en giftig salva.”

Plutarchos (ca. 46 e.kr – 120 e.kr) var en grek/romersk författare som skrev boken Jämförande livsteckningar som är en biografi över viktiga personer i den hellenistiska världen.

”Ty även om hans budbärare kom springande och fann vakterna ännu omedvetna om något, när de öppnade dörrarna fann de Cleopatra liggande död på en gyllene soffa, klädd i kunglig utstyrsel. Och av hennes två kvinnor var den som hette Iras döende vid hennes fötter, medan Charmion, redan vacklande och med tunga händer, försökte ordna diademmet som omgav drottningens panna. Då sade någon i vrede: "Ett fint dåd, detta, Charmion!" "Det är verkligen mycket fint," sade hon, "och passande för ättlingen av så många kungar." Inte ett ord mer yttrade hon, utan föll sedan död bredvid soffan.

Vissa berättar att en huggorm fördes in bland fikonen och täcktes med löven, och att Kleopatra hade arrangerat så att den skulle slå sig ner på henne innan hon visste det, men när hon tog bort några av fikonen och såg den, sade hon, "Så här är den," och räckte ut sin bara arm för att bli biten. Andra säger att den hölls i en vas, och att hon irriterade och stack den med en gyllene slända tills den grep tag i hennes arm. Men vad som verkligen hände är inte känt av någon. Eftersom det också sades att hon bar gift i en ihålig nål, runt vilken hon svepte

sitt hår; ändå fanns det inte så mycket som en fläck, eller något tecken på gift på hennes kropp, och inte heller sågs huggormen inom monumentet; bara något liknande dess spår sades ha märkts på sanden vid havet, på den del mot vilken byggnaden vände och där fönstren var. Vissa berättar att två svaga punkteringsmärken hittades på Kleopatras arm, och till detta påstående verkar Caesar (Augustus) ha tagit fasta på; för i hans triumf bars en figur av Kleopatra, med en huggorm som klängde sig fast vid henne. Sådana är de olika berättelserna.”

Dio Cassius (150 e.kr – 235 e.kr) var en romersk politiker och historiker som skrev boken Roms historia som bland annat inkluderar hur Kleopatra dog.

“Hon sa att hon skulle ta sitt eget liv av fri vilja och förberedde några av sina älskade prydnadsföremål som gåvor. Hon hoppades att detta skulle få andra att tro att hon inte planerade att dö, så att hon skulle bli mindre noga bevakad och därmed kunna ta sitt liv. Det var precis vad som hände. När de andra och Epaphroditus, som var ansvarig för henne, började tro att hon verkligen inte tänkte ta sitt liv, och slutade vakta henne noggrant, gjorde hon sig redo att dö så smärtfritt som möjligt.

Först gav hon ett förseglat brev till Epaphroditus, som hon sa var till kejsar Augustus, där hon bad att få bli begravd bredvid Antonius. Hon låtsades att brevet handlade om något annat för att få Epaphroditus att lämna henne ensam, och då satte hon sin plan i verket. Hon klädde sig i sina finaste kläder, ordnade sin kropp på ett värdigt sätt, höll i sina kungliga smycken, och så dog hon.

Ingen vet säkert hur hon dog, men det fanns små märken på hennes arm. Vissa säger att hon lät en orm bita henne, som hade smugglats in i en vattenkruka eller gömts bland blommor. Andra säger att hon använde en hårnål som var doppad i gift, som bara skulle verka om det kom i kontakt med blod. Hon kan ha gjort ett litet sår på sin arm och sedan doppat nålen i det. Oavsett hur, så dog hon, tillsammans med sina två tjänsteflickor.

När kejsar Augustus hörde om Kleopatras död blev han chockad. Han undersökte hennes kropp och använde läkemedel och Psylli i hopp om att återuppliva henne.”

Den sjutton artiklar långa konstitutionen - Japanska konstitutionen från 600-talet

Under 600-talet var det en orolig tid i Japan där olika klaner (mäktiga familjer) krigade med varandra. I början av 600-talet ska enligt legenden prinsen Shotoku författat en konstitution som implementerades av kejsarinnan Suiko. Konstitutionen innefattade sjutton punkter. Nedan följer ett antal av punkterna från konstitutionen

- 1. Harmoni bör värderas och konflikter bör undvikas.** Alla har sina egna fördomar, och få människor är framsynta. Därför är det vissa som inte lyder sina herrar och föräldrar och håller fiendskap med sina grannar. Men när de som är överordnade är i harmoni med varandra och de underordnade är vänliga, diskuteras saker i lugn och ro och den rätta synen på saker och ting vinner.
- 3. Misslyckas inte med att lyda er härskares befallningar.** Han är som himlen, som är över jorden, och vasallen är som jorden, som bär upp himlen. När himmel och jord är på rätt plats, följer de fyra årstiderna sin gång och allt är väl i naturen. Men om jorden försöker ta himlens plats, skulle himlen helt enkelt kollapsa. Det är därför vasallen lyssnar när herren talar, och den underordnade lyder när den överordnade agerar. Så när ni får befallningar från er härskare, misslyckas inte med att utföra dem, annars kommer förstörelse att vara den naturliga följden.
- 4. Staten ministrar och tjänstemän bör göra korrekt uppträdande till sin främsta princip.** Om de överordnade inte betar sig korrekt, blir de underordnade oordentliga; om de underordnade betar sig opassande, kommer brott naturligt att följa. Därför, när herren och vasallen betar sig korrekt, förväxlas inte rangordningar; när folket betar sig korrekt kommer regeringen att vara i god ordning.
- 6. Bestraffa det onda och belöna det goda.** Detta var en utmärkt regel från antiken. Dölja inte andras goda egenskaper eller underlåt att rätta till det som är fel när ni ser det. Smickrare och bedragare är farliga för staten och folket. De är aldrig lojala mot sin herre eller folket. Detta leder till allvarliga civila störningar.
- 7. Varje man har sitt eget arbete.** Låt inte ansvarsområdena blandas ihop. När kloka människor får ämbeten uppstår beröm, men när korrupta människor innehar ämbeten ökar katastrofer och oroligheter. I alla saker, stora eller små, hitta rätt person så kommer de att skötas väl. De vise härskarna från antiken sökte personen för att fylla ämbetet, inte ämbetet för att passa personen. Om detta görs kommer staten att bestå och riket vara fritt från fara.
- 9. God tro är grunden för rätt.** I allt, låt det finnas god tro, för om herren och vasallen håller löften till varandra, vad kan inte uppnås? Om de inte håller löften till varandra, kommer allt att sluta i misslyckande.
- 10. Låt oss kontrollera oss själva och inte vara förbittrade när andra inte håller med oss,** för alla människor har hjärtan och varje hjärta har sina egna lutningar. Andras rätt är vår fel, och vår rätt är deras fel. Vi är inte otvivelaktigt visa, och de är inte otvivelaktigt dårar. Vi är alla bara vanliga människor. Hur kan någon fastställa en regel för att skilja rätt från fel? Vi är alla visa ibland och dåraktiga ibland. Därför, även om andra blir arga, låt oss

istället frukta våra egna fel, och även om vi tror att vi har rätt, låt oss följa majoriteten och agera som dem.

- 11. Känn skillnaden mellan meriter och brister**, och ge var och en sin rätta belöning och bestraffning. I dessa dagar följer inte alltid belöning meriter, eller bestraffning brott. Ni höga tjänstemän som ansvarar för offentliga affärer, gör det till er uppgift att ge klara belöningar och bestraffningar.
- 12. Låt inte den lokala adeln ta ut skatter från folket.** Det kan inte finnas två herrar i ett land; folket kan inte ha två mästare. Härskaren är den enda mästaren över folket i hela riket, och de tjänstemän han utser är alla hans undersåtar. Hur kan de då förmoda att de kan ta ut skatter från folket?
- 14. Var inte avundsjuka!** För om vi avundas andra, kommer de i sin tur att avundas oss. Avundens onda vet inga gränser. Om andra överträffar oss i intelligens, blir vi inte glada; om de är mer kapabla, blir vi avundsjuka. Men om vi inte hittar visa män och lärde, hur ska då riket styras?
- 15. Att sätta det allmänna före det privata** — det är en vasalls väg. Nu, om en man påverkas av privata motiv, kommer han att vara förbittrad, och om han påverkas av förbittring kommer han inte att agera harmoniskt med andra. Om han inte agerar harmoniskt med andra, kommer allmänintresset att lida. Förbittring stör ordningen och undergräver lagen.
- 16. Använd folket till tvångsarbete vid lämpliga tidpunkter.** Detta är en gammal och utmärkt regel. Använd dem under vintermånaderna när de är lediga, men inte från vår till höst när de är upptagna med jordbruk eller mullbärsträd (vars blad används för att föda silkesmaskar). För om de inte sköter jordbruket, vad ska de då äta? Om de inte sköter mullbärsträden, vad ska de då ha till kläder?
- 17. Beslut om viktiga frågor bör inte fattas av en enda person.** De bör diskuteras med många människor. Små frågor är av mindre betydelse och det är onödigt att rådfråga många människor. Det är endast i viktiga frågor, när det finns en misstanke om att de kan gå fel, som man bör rådfråga andra för att komma till rätt beslut.